

→ Ráno, když na dlažbu dopadají ostré bílé sluneční paprsky, je tu poměrně klid. Někdy zafouká jemný větřík a popnese o kus dál zmačkané noviny, které se válí na zemi.

Tu a tam můžete spatřit „krotitele“ hadů či „chovatele“ makaků, již se vás snaží nalákat k fotografování. Jsou smutným fenoménem, který jako by dodnes symbolizoval onu „záhubu“ ve jméně náměstí. Hadi jsou omámení a mají vylámané jedové zuby, aby nemohli ublížit turistům. Makakové zase mají kolem krku těžké kovové obojky a k jejich majitelům je poutají až příliš krátké řetězy. Ale stále se najde mnoho turistů, kteří nadšeně vykřikují, když se poprvé dotknou hadí kůže. Ještě nadšeněji, když dostanou na tvář opičí polibek. Necháávají se fotografovat a na závěr do otevřené dlaně krotitelovy pokládají bankovky za ten krásný zážitek.

Velká jídelna

Ale zpět k opravdu příjemným stránkám „pobytu“ na Djemaa el-Fna. Jak se z ostrého dopoledního světla stává měkké odpolední, přibývá ruchu. Desítky stánků s čerstvou pomerančovou šťávou, vyrovnané jeden vedle druhého po obvodu prostranství, jsou už dávno v plném provozu. Prodáváci zběsile pokřikují na kolemjdoucí a klidně jim slíbí čtyři sklenice gratis, jen aby je dostali „na dostřel“. Pak mrštne lisují půlky pomerančů, slupky odhazují za sebe a než se člověk naděje, má v ruce velkou sklenici šťávy, jejíž chuť dává okamžitě zapomenout na všechna lékařská doporučení – jak nekonzumovat nic, co se prodává na ulici.

Opodál zase sedí postarší žena, která maluje henou na ruce i nohy. A vedle ní vyprávěč, kejklíř či zubař, jenž si předtím na koberec rozložil velké kleště a hromadu vytržených zubů. Stomatologickou praxi už neprovozuje, živí se výlučně jako fotografický objekt pro turisty. Vyprávěči, věštcí a vykladači koránu sice mluví jen arabsky, ale i tak

Náměstí Djemaa el-Fna, střechy města, palmové háje a Atlas.

Kutubiya - nejslavnější mešita ve městě.

Jízda kočárem – populární turistická atrakce.

je zajímavé chvíli sledovat, jak hloučky posluchačů reagují na jejich plamenné promluvy a energickou gestikulaci.

Jak světlo rudne a stíny se prodlužují, střední část obřího náměstí se promění v jednu velkou jídelnu. Prostor se začíná zaplňovat stánky s jídlem. Jsou namačkány jeden vedle druhého a své vynikající pokrmy vystavují přímo oku zákazníka. Prodáváci-kuchaři křičí na kolemjdoucí úplně stejně jako mačkači pomerančů. Jde jim hlavně o oční kontakt – ten znamená polovinu úspěchu. Po něm přichází na řadu vábíci technika „lingvistická“. Maročané jsou v tomto směru velmi učenliví, rychle si dokážou zapamatovat pár základních slovíček v mnoha jazycích, navíc mají vynikající rozlišovací schopnost a z krátké věty poznají, jakou řečí mluvíte (češtinu nevyjímaje!). A pak na vás začnou chrlit výrazy jako „achó“, „pífo“, „dobrýýý“ a podobně. Vy buď znechuceně odejdete, nebo ochotně zasednete do lavice u stánku.

Všechno jde neobyčejně rychle. V mžiku před vámi přistane miska s olivami, pikantní omáčka a ošatka s pečivem. Pak si z vystavených surovin vyberete, co chcete jíst. Kuchař to hodí do pánve či na gril a za několik minut máte před sebou překypující talíř.

Stánky s jídlem vytvářejí na Djemaa el-Fna opravdu nesku-tečnou scenerii – zvláště když se setmí. Voňavý dým z grilů a nekonečné povykávání prodáváčů se pak ve vzduchu mísí s bílým světlem žárovek. A k tomu ti všichni dentisté, kejklíři, věštcí a ještě prodáváci cigaret a háčkováných čepiček, honící se děti, psi, žebráci a kapsáři, a ob-rázek je kompletní.

Trhy a smlouvání

Přímo z Djemaa el-Fna můžete vstoupit do velkého labyrintu marrakéšských souků neboli tržišť. V některých průvodcích se dočtete, že tu nemáte nakupovat – údajně pro vysoké ceny. Ovšem není to pravda. Ceny jsou tu velmi slušné a navíc si zde – na rozdíl třeba